

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Initia doctrinae physicae

Melanchthon, Philipp

Francoforti, 1550

VD16 M 3471

Inquit & alio loco

urn:nbn:de:bsz:31-106565

inter se consentientes, Calidum procreat calida, hu-
midum humida. Hæ sententiæ congruunt cum phys-
icis principijs: Contraria à contrarijs corrumpi,
Similia à similibus oriri & ali. Item: Generatio uni-
us, est corruptio alterius. Nam cum ignis gignitur
ex aëre, necesse est aëris formam expulsam esse.

Cum autem Elementa contrarias qualitates ha-
beant, pugnant inter se, & facilius est transmuta-
tio eorum, quæ habent aliquam cogitationem, hoc
est, quarum aliqua est similis qualitas, ut facilius ex
aëre fit aqua, ut ex uaporibus pluuie fiunt, quàm ex
aqua ignis. In hanc sententiam inquit Empedo-
cles:

Iungit amor quandoque elementa, & semina rerum,
Dissiliunt odijs eadem certamina rursum,
Sic res gignit amor, sed non durabile quidquam
Nascitur, inq; uices mutantur cuncta subinde.

Ἄλλοτε μὲν φιλότῆσι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅ-
παντα,

Ἄλλοτε δ' αὖ δ' ἴχ' ἕκαστα φορένμενα, νεύκτες
ἔχθρι.

τῆ μὲν γίγονται, καὶ οὐ σφισίμ' ἔμπεδος
αἰών.

τῆ δὲ τὰ δ' ἀλλάσσονται δ' ἰάμπερες, οὐ δ'
ἄμα λήγει.

Inquit & alio loco.

Γλυκὴ μὲν γλυκὴ μάστιγε, πικρὸν δ' ἐπίπι-
κρὸν ὄρουσε. .i. Dulcia dulce trahunt & amara se
quuntur amara.

Ex

LIBER II.

Ex his uersibus satis apparet, quid litem, & amicitiam nominauerit, & cur ea uelit esse principia, quia uidelicet in Elementis & alijs corporibus causas alterationum esse uidet pugnantium inter se qualitatuum actionem, Et faciliorem esse transmutationem, ubi aliqua similis est qualitas. Pugnantia pelluntur à pugnantibus, & similia rapacia sunt similibus, ut dicitur: Simile amicum simili.

Onditur igitur physicen, ut Medici, ab Elementis, & eorum qualitatibus. Nam & Galenus in libro de Elementis abiecit illas nimis exiles disputationes de Materia prima, de qua Aristoteles loquitur. Et Hippocrates reprehendit Melissum, qui dixit unum quoddam esse principium commune, ex quo omnia alia corpora orta sint, tanquam ex semine. Hippocrates contra inquit, corpora mixta necessario ex pluribus & diuersis corporibus constare, quia alioqui non essent obnoxia alterationibus atque corruptionibus. Nec uero multum differt sententia Melissi ab Aristotelica.

Corpora
simplicia.

Sed his tenuibus disputationibus omisis, tenemus, quod uerum & certo comprehensum est, prima corpora simplicia esse, Caelum & quatuor elementa, ac deinceps mixta ex Elementis extruamus, nec curiose aliam priorem materiam quaeramus.

Prætereo etiam uolens multorum furores, de principijs. Democritus componit mundum ex atomis, & hos ait subinde aliter rueri, ac propterea subinde

inde alios mundos nasci, & eosdem occidere. Sicut **Mundus**
Lucretius libro secundo de atomis inquit: **ex ato-**
mis.

- Semina mundi,

Multi modis uolitant æterno percita motu.

Hæc prodigiosa deliramenta Epicurus postea
 amplexus est, ut sunt multa prauæ naturæ, quæ tan-
 tum peruersitate quadam amant absurdas opinio-
 nes, non quòd probent. Sed omnes sani explosurunt.
 Ac Cicero de Democrito inquit: Neminem maiore
 autoritate, maiores nugæ dicere. Et facilis est refu-
 tatio, impossibile enim esset manere easdem leges
 motuum, & species certas omnibus temporibus, si
 confusio atomorum subinde alios mundos gigne-
 ret.

Addatur & hæc ratio: Cùm impossibile sit in-
 telligentem naturam à bruta oriri, non existit huma-
 na natura ex atomis sine memore aliqua & casu, cùm
 humana natura non solum sit intelligens, sed etiam
 uniuersaliter habeat insitas noticias firmas, & im-
 motas, ut numeros, & leges naturæ, quas congruere
 ad aliquam æternam regulam in mente conditricem
 necesse est.

Nec illud dici potest infinita esse principia, seu
 magnitudine, seu numero, quia nulla est magnitudo
 actu infinita. Et si numero infinita corpora essent,
 etiam essent infinitæ magnitudines, ut de atomis sino-
 gunt. Hæc omnia refutantur unica satis illustri de-
 monstratione, quam supra recitauimus, quæ ostendit
 du, man-

dit, inaudum esse corpus finitum, quia impossibile est corpus infinitum moueri circulariter.

Hanc de principijs doctrinam ab Aristotele traditam, breuiter complexi sumus. Nec argutas disputationes, quæ hic agitantur, persecuti sumus. sed hæc inuita, quorum cognitio ad sequentia prodest, excerpsumus, ut ea, quæ inde extruuntur, facilius intelligi possint. Postquam enim in primo libro physicorum Aristoteles de materia corporum & forma dixit, postea in secundo discernit res naturales & artificiales, & cum de principijs rei naturalis dixit, postea de causis & de proprietatibus, motu, loco, & tempore differit.

DE RE NATVRALI.

Quæ sunt res naturales?

Physicus necessario discernit res naturales ab artificialibus. Querit enim causas non eorum, quæ uoluntate hominis & artibus efficiuntur, quorum ratio extruitur ex noticijs, quæ regunt uitam, aut gignunt artes, sed propagationis & propriorum motuum, quos habent corpora per sese ex sua substantia. Et aspicienti res, non difficile est iudicare, quæ sint naturales, quæ artificiales, ut Lapis naturalis scitur talis, & per sese fertur deorsum. Machina bombardica arte talis facta est, & ars inuenta est ad expellendum globum. Cum enim incendium effici-